

לך לך תשפ"ג

ויקח אברהם את שרי אשתו - אמשיך לה במלי מעלייתא

דף מקורות מאת יונתן פציפיצי

בראשית י"ב:ה'

ויקח אברהם את שרי אשתו ואת לוט בן-אחיו ואת פלִּי־רכוֹשֶׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ וְאֶת־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־עָשׂוּ בְּחָרָן וַיָּצֵאוּ לְלֶכֶת אֶרְצָה כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה כְּנָעַן:

חתם סופר על התורה, לך לך י'

ויקח אברהם את שרי אשתו, לקחה בדברים כי נאמר לו שיהי' לו שם בנים והיא יודעת בנפשה שאינה ראויה לבנים, כי עיקור מטרונו לא הי' לה והרי לבסוף צחקה בקרבה גם עתה חשבה או שתמות או יקח אשה אחרת עליה וא"כ לא הי' לה לילך עמו ברצון ע"כ לקחה בדברים ופייסה:

כלי יקר על בראשית י"ב:ה'א'

ויקח אברהם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו. ולמעלה (נה יא לא) נאמר ויקח תרח את אברהם בנו ואת לוט בן הרן בן בנו ואת שרי כלתו. לפי שקודם שהובטח אברהם שיהיו לו בנים היה מתרחק מן שרה מצד היותה עקרה, לפי שכל אותן הבעילות אינן לקיום המין ע"כ נאמר ותהי שרי עקרה אין לה ולד. וסמוך ליה ויקח תרח את אברהם וגו' לפי שהיתה עקרה על כן הכניס את לוט ביניהם, אבל אחר שנאמר ואת שרי לגוי גדול והובטח בבנים כתיב ויקח אברהם את שרי אשתו ואת לוט, כי בלשון ויקח הורה שאומר כאילו עשה לקוחין שניים תחת אשר היה פרוש ממנה, כדרך שנאמר (שמות ב א) וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, ומה שנאמר וילך אברהם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט, היינו לוט מעצמו הלך אחריו אבל אברהם לא קרבו ואדרבא הרחיקו ויקח את שרי וגו'. ד"א תרח היה מקרב ביותר קרוביו ע"כ לקח תחלה את אברהם בנו ואח"כ לקח את לוט בן בנו בני בנים כבנים ואחר כך לקח כלתו שרי. אבל אברהם לקח תחלה את שרי אשתו כי אשתו כגופו ואח"כ לקח לוט שאינו כגופו.

ספר הזהר אי"ע"ט א

ויקח אברהם את שרי אשתו. מהו ויקח, אלא אמשיך לה במלי מעלייתא, בגין דלית ליה רשו לבר נש לאפקא אמתיה למיהד בארעא אחרא בלא רעותא דילה. וכן הוא אומר (במדבר כ"כ"ה) קח את אהרן (במדבר ג"מ"ה) קח את הלויים. ובגין כך ויקח אברהם משיך לה במליו ואודע לה ארחהוון דאנון בני דרא פמה בישין. ובגין כך ויקח אברהם את שרי אשתו.

כתובות ק"ב

מתני' הכל מעלין לארץ ישראל, ואין הכל מוציאין. הכל מעלין לירושלים, ואין הכל מוציאין. אהד האנשים ואהד הנשים.

משך חכמה, לך לך ה'ו'

ויקח אברהם וכו' מהו ויקח אלא אמשיך לה במלי אוחרי בגין דלית ליה רשות לבר נש למפיק איתתא למיהד בארעא אוחרא בלא רעותא דילה. (זוה"ק פ' לך) וצ"ע הא לארץ ישראל מצוה וכופה האיש את אשתו לעלות ואז ג"כ היתה ישיבת א"י מצוה וכמו דאיתא ביבמות דף ס"ד זכר לדבר ויהי מקץ עשר שנים כו' שאין ישיבת חו"ל מן המנין עיי"ש ומכאן סעד לשיטת יש מי שאומר שהובא בשו"ע סימן ע"ה סעיף ה' ודו"ק: ויתכן דרק

אברהם היה מצווה לך לך לכן שרה לא היתה מצווה לכן לא היה יכול לכופ אותה. ואולי כפי מה שדרשו בב"ב שאברהם קנה הארץ בהילוך על מקרא קום התהלך בארץ א"כ לא היתה עדיין ישיבת ארץ ישראל מצוה דעוד לא החזיק בה ואכמ"ל.

בבא בתרא ק' א

דַּתְנִיָּא הֵלֵךְ בֵּיהּ לְאַרְכָּה וּלְרַחֲבָה קָנָה מְקוֹם הֵילוּכוֹ דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְחַכְמִים אֹמְרִים אֵין הֵילוּךְ מוֹעִיל כְּלוּם עַד שְׁיַחְזִיק אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מֵאֵי טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּכָתִיב קוּם הִתְהַלֵּךְ בְּאַרְץ לְאַרְכָּה וּלְרַחֲבָה כִּי לֹךְ אֶתְנַנֶּה וּרְבִנְנוּ הָתָם מְשׁוּם חֲבִיבוּתָא דְּאַבְרָהָם הוּא דְּקָאָמַר לִיהּ הֵכִי כְּדִי שְׂיֵהָא גּוֹחַ לְכַבּוּשׁ לְפָנֵי בְּנֵי

מעשה רוקח על המשנה, סדר נשים, כתובות י"ז

נחזור לענין שמסכת זו נתיסד על נישואי יעקב עם נשיו ובניו שהוליד. ובזה מבואר משנה אחרונה (משנה כתובות יג:יא) "הכל מעלין לארץ ישראל וכו'" ופרש"י והר"ב את כל בני ביתו אדם כופה לעלות, ולשיטתי מבואר המשנה בטוב טעם, כשתחשוב ד' תיבות אלו הכל מעלין לארץ ישראל עם ד' כוללים תמצא כמנין יעקב אבינו את כל ביתו עם הכולל. והוצרך התנא לאשמועין שאדם יכול לכופו את כל בני ביתו לעלות, ולא תימא מדמצינו ביעקב שהיה מרצה לנשיו בדברי פיוס וריצוי שיעלו אתו עמו כמבואר בפסוקים – אלמא שאינו יכול לכופם. לכך אשמועין דשאני הכא שהיה סכנה בדרך שידע שלבן ירדוף אחריהם לאבד את הכל כמו שהיה באמת והיכא שיש סכנת דרכים באמת אינו יכול לכופם כמבואר בתוס'. לכך הוכרח לדבר עמהן בטוב טעם ודעת ה' אשר הציל אותו בבית לבן שהחליף את משכרתי עשרת מונים וה' עוזרו – הוא יציל אותם גם בדרך ממנו וסייעתו וכמו שהיה באמת. אבל בלאו הכי יכול לכופו אותם לעלות. זה פשוט לענ"ד.

משך חכמה, לך לך ל"ז

ושרי אשת אברם לא ילדה לו. הענין דמעיקרא היתה סוברת שהסיבה גם מאברהם וכמו שארז"ל אברהם ושרה טומטומים היו, אבל עכשיו שהבטיח לו בברית בין הבתרים בכריתות ברית שאינה חוזרת כלל שיהיה לו זרע הנה ראתה שמשום שהיא אשתו לא ילדה היא לו. שלה לא הבטיח השי"ת שיהיה לה בנים ולכן ותאמר שרי כו' הנה נא עצרני ד' מלדת שאותי עצרני ד' מלדת שהסיבה היא בשבילי אולי אבנה ממנה.

נבנה באמצעות בונה דפי המקורות בספריא
www.sefaria.org/sheets